

«8D04101 – Әлемдік экономика» білім беру бағдарламасы бойынша философия докторы (PhD) дәрежесіне іздену үшін ұсынылған Сериева Жанара Алимхановнаның «Қазақстанның Орталық Азия елдерімен экономикалық ынтымақтастығы» тақырыбындағы диссертациялық жұмысына ресми

РЕЦЕНЗЕНТТІҢ ЖАЗБАША ПІКІРІ

р/н №	Өлшемшарттар	Өлшемшарттарға сәйкестігі (жауап нұсқаларының бірін сызу)	Ресми рецензенттің ұстанымына негіздеме (ескертуді курсивпен көрсету)
1.	Диссертация тақырыбының (бекіту күніне) ғылымның даму бағыттарына және/немесе мемлекеттік бағдарламаларға сәйкес болуы	1.1 Ғылымды дамытудың басым бағыттарына және/немесе мемлекеттік бағдарламаларға сәйкестігі: 1) диссертация мемлекет бюджетінен қаржыландырылатын жобаның немесе нысаналы бағдарламаның аясында орындалған (жобаның немесе бағдарламаның атауы мен нөмірін көрсету); 2) диссертация басқа мемлекеттік бағдарлама аясында орындалған (бағдарламаның атауын көрсету); 3) диссертация Қазақстан Республикасының Үкіметі жанындағы Жоғары ғылыми-техникалық комиссия бекіткен ғылым дамуының	Сериева Ж.А.-ның «Қазақстанның Орталық Азия елдерімен экономикалық ынтымақтастығы» тақырыбындағы диссертациялық жұмысы «8D04101 – Әлемдік экономика» мамандығы бойынша PhD дәрежесін алу үшін жазылған. Аталған жұмыс жоғары ғылыми маңызға ие және Қазақстан Республикасының аймақтық экономикалық ынтымақтастықты дамыту саласындағы стратегиялық мемлекеттік басымдықтарына толық сәйкес келеді. Диссертациялық зерттеу Орталық Азия мемлекеттерінің 2025–2027 жылдарға арналған жол картасы шеңберінде орындалып, Президент Қ.-Ж. Тоқаевтың 2024 жылғы 16 мамырдағы Орталық Азия елдерімен кездесуінде белгілеген басымдықтарымен – аймақтық қауіпсіздікті нығайту, көлік-логистикалық инфрақұрылымды жетілдіру, сыртқы сауда құрылымын әртараптандыру – тікелей үйлеседі. Сондай-ақ зерттеу БҰҰ Тұрақты даму мақсаттарының 9-тармағымен байланысты. Диссертация тақырыбы ҚР Үкіметі жанындағы Жоғары ғылыми-техникалық комиссия бекіткен ғылым дамуының басым бағыттарына толық сәйкес келеді. Сериева Ж.А.-ның диссертациясы логикалық тұтастығымен, жоғары академиялық деңгейімен ерекшеленеді. PhD диссертациясына қойылатын барлық талаптарға жауап береді және ҚР ұзақ мерзімді стратегиялық мүдделеріне сәйкес келеді.

		басым бағытына сәйкес (бағытын көрсету) келеді.	
2.	Ғылым үшін маңыздылығы	Жұмыс ғылымға елеулі үлесін қосады/қоспайды, ал оның маңыздылығы ашылған/ашылмаған.	Жұмыс ғылым үшін елеулі маңызға ие және аймақтық экономикалық ынтымақтастық мәселелерін зерттеуге нақты ғылыми үлес қосады. Диссертацияда Қазақстанның Орталық Азия елдерімен сауда-экономикалық және инвестициялық байланыстары кешенді түрде қарастырылған. Автор аймақтық экономикалық ынтымақтастық үдерістерін халықаралық сауда теориялары, инвестициялық ынтымақтастық тұжырымдамалары және институционалдық тәсілдер негізінде жүйелі талдаған. Зерттеудің ғылыми маңыздылығы экономикалық ынтымақтастықты бағалауда заманауи эконометрикалық әдістерді қолдануымен ерекшеленеді. Атап айтқанда, гравитациялық модель, панельдік деректер әдістері, ARIMA және ARMA модельдері арқылы аймақтық сауда байланыстарының даму үрдістері мен оларға әсер ететін факторлар сандық тұрғыдан бағаланған. Сонымен қатар экспорттық тұрақтылықты бағалауға арналған интегралды тәсілдің ұсынылуы зерттеудің ғылыми жаңашылдығын күшейтеді. Диссертация нәтижелері Орталық Азия кеңістігіндегі экономикалық байланыстарды дамыту бағыттарын ғылыми тұрғыдан негіздеуге мүмкіндік береді. Жұмыс қорытындылары аймақтық экономикалық саясатты жетілдіруде, сыртқы экономикалық ынтымақтастық стратегияларын әзірлеуде және халықаралық экономикалық қатынастар саласындағы кейінгі ғылыми зерттеулерде қолдануға жарамды. Осыған байланысты диссертацияның ғылым үшін маңыздылығы толық ашылған деп есептеледі.
3.	Өзі жазу принципі	Өзі жазу деңгейі: 1) жоғары; 2) орташа; 3) төмен; 4) өзі жазбаған.	Диссертация ғылыми өзіндіктің жоғары деңгейін көрсетеді. Бұл барлық деңгейде байқалады: авторлық ғылыми аппаратты дербес қалыптастыру; ауқымды деректік базаны (100+ дереккөз) дербес жинақтап өңдеу; үш типтегі эконометрикалық модельдерді өз бетінше салу және бағалау; ғылыми жаңашылдықты иеленетін оригиналды ережелерді дербес тұжырымдау. Диссертацияда жасанды интеллект тек техникалық өңдеу мен редакциялық түзету мақсатында ғана пайдаланылғаны айқын жазылған.

4.	Ішкі бірлік принципі	4.1 Диссертация өзектілігінің негіздемесі:	Диссертацияның өзектілігі – негізделген. Автор өзектілікті жаһандық экономикалық жүйедегі құрылымдық өзгерістер аясында ОА аймағының геоэкономикалық маңызының артуы, аймақ елдерінің теңізге шығу мүмкіндігінің болмауы, сауданың шикізаттық бағыттылығы және кешенді эконометрикалық зерттеудің жоқтығы арқылы дәлелдейді. Өзектілік негіздемесі логикалы, нақты деректерге сүйенеді.
		1) негізделген;	
		2) ішінара негізделген;	
		3) негізделмеген.	
		4.2 Диссертация мазмұны диссертация тақырыбын айқындайды:	Диссертация мазмұны диссертация тақырыбын толық айқындайды және оның негізгі бағыттарын жан-жақты қамтиды. Жұмыстың барлық бөлімдері теориялық талдаудан бастап эконометрикалық модельдерді құруға дейін Қазақстанның Орталық Азия елдерімен экономикалық ынтымақтастығын зерттеуге бағытталған және тақырыптың мәнін толық ашуға мүмкіндік береді.
		1) айқындайды;	
		2) ішінара айқындайды;	
		3) айқындамайды.	
		4.3. Мақсаты мен міндеттері диссертация тақырыбына сәйкес келеді:	Зерттеу мақсаты мен қойылған міндеттер диссертация тақырыбына толық сәйкес келеді. Автор аймақтық экономикалық ынтымақтастықты кешенді талдау, сауда және инвестициялық байланыстарды бағалау, сондай-ақ олардың даму перспективаларын анықтау міндеттерін дәйекті түрде орындаған. Қазақстанның ОА елдерімен экономикалық ынтымақтастығын кешенді теориялық және эмпирикалық талдау негізінде даму заңдылықтарын анықтау және тиімді бағыттарды ғылыми тұрғыдан негіздеу – тақырыпқа толық сәйкес.
		1) сәйкес келеді;	
		2) ішінара сәйкес келеді;	
		3) сәйкес келмейді.	
		4.4. Диссертацияның барлық бөлімдері мен ережелері логикалық байланысқан:	Диссертацияның барлық бөлімдері мен ережелері логикалық тұрғыдан толық байланысқан. Теориялық бөлімдер, аналитикалық талдаулар және қорытынды нәтижелер өзара тығыз байланысып, зерттеу мақсатына бірізді бағытталған. Ғылыми міндеттер теориядан эмпирикаға, одан ұсыныстарға дейінгі логикалық тізбекте тұжырымдалған
		1) толық байланысқан;	
		2) ішінара байланысқан;	
		3) байланыс жоқ.	
		4.5 Автор ұсынған жаңа шешімдер (қағидаттар, әдістер) дәлелденіп, бұрыннан белгілі шешімдермен салыстырылып бағаланған:	Диссертацияда халықаралық сауда, аймақтық интеграция және инвестициялық ынтымақтастық теорияларына сыни талдау жүргізілген. Автор эконометрикалық модельдер мен заманауи талдау әдістерін қолдану арқылы ғылыми тұжырымдарын негіздеп, оларды бұрынғы зерттеулер нәтижелерімен салыстырған.

5.	Ғылыми жаңашылдық принципі	1) сыни талдау бар;	
		2) талдау ішінара жүргізілген;	
		3) талдау өз пікіріне емес, басқа авторлардың сілтемелеріне негізделген;	
		4) талдау жоқ.	
		5.1 Ғылыми нәтижелер мен ережелер жаңа ма?	Диссертацияның ғылыми нәтижелері ішінара жаңа болып табылады. Автор Қазақстанның Орталық Азия елдерімен экономикалық ынтымақтастығын бағалау үшін гравитациялық модель, панельдік деректер және уақыттық қатарлар әдістерін қолданған. Сонымен қатар аймақтық сауда байланыстарының даму факторларын сандық бағалау жүргізіліп, экспорт тұрақтылығын анықтауға арналған интегралды тәсіл ұсынылған. Зерттеу нәтижелері аймақтық экономикалық қатынастарды талдаудың ғылыми-тәжірибелік базасын кеңейтеді.
		1) толығымен жаңа;	
		2) ішінара жаңа (25-75% жаңа);	
		3) жаңа емес (жаңасы 25%-дан кем).	Диссертацияның қорытындылары ішінара жаңа. Диссертация қорытындылары Қазақстан мен Орталық Азия елдері арасындағы сауда-экономикалық және инвестициялық байланыстардың қазіргі даму үрдістерін кешенді бағалау нәтижесінде қалыптастырылған. Автор аймақтық экономикалық ынтымақтастықтың тиімділігіне әсер ететін негізгі факторларды анықтап, олардың даму перспективаларын ғылыми тұрғыдан негіздеген.
		5.2 Диссертацияның қорытындылары жаңа ма?	
		1) толығымен жаңа;	
		2) ішінара жаңа (25-75% жаңа);	Диссертациялық жұмыста ұсынылған экономикалық және институционалдық шешімдер ғылыми тұрғыдан негізделген және ішінара жаңа болып табылады. Автор Қазақстанның Орталық Азия елдерімен экономикалық ынтымақтастығын жетілдіру мақсатында сауда-экономикалық және инвестициялық байланыстарды дамытуға бағытталған ұсыныстар жүйесін қалыптастырған. Зерттеу барысында аймақтық сауда ағындарының динамикасы мен құрылымдық ерекшеліктері талданып, сауда көлеміне әсер ететін негізгі факторлар эконометрикалық әдістер арқылы бағаланған. Гравитациялық модель негізінде экономикалық ауқым, географиялық қашықтық, халық саны және инфрақұрылым сапасының аймақтық саудаға ықпалы анықталған. Сонымен қатар панельдік
		3) жаңа емес (жаңасы 25%-дан кем).	
		5.3 Техникалық, технологиялық, экономикалық немесе басқару шешімдері жаңа және негізделген бе?	
		1) толығымен жаңа;	
		2) ішінара жаңа (25-75% жаңа);	
		3) жаңа емес (жаңасы 25%-дан кем).	

			деректер және уақыттық қатарлар модельдері арқылы сауда байланыстарының даму үрдістері мен тұрақтылық деңгейі бағаланған. Автор көлік-логистикалық инфрақұрылымды жетілдіру, транзакциялық шығындарды төмендету, өңдеуші сектор үлесін арттыру, инвестициялық ынтымақтастықты кеңейту және аймақтық интеграциялық тетіктерді күшейту бойынша ғылыми негізделген ұсыныстар әзірлеген. Ұсынылған шешімдер Қазақстанның Орталық Азия елдерімен экономикалық байланыстарын дамытуға және аймақтық экономикалық ынтымақтастық тиімділігін арттыруға бағытталған.
6.	Негізгі қорытындылардың негізділігі	Барлық негізгі қорытындылар ғылыми тұрғыдан қарағанда ауқымды дәлелдемелерде негізделген/негізделмеген (qualitative research (куолитатив ресеч) және өнер және гуманитарлық ғылымдар бойынша даярлық бағыттары үшін).	Диссертациялық жұмыстың негізгі қорытындылары ғылыми тұрғыдан жеткілікті деңгейде негізделген. Зерттеу барысында халықаралық экономикалық ынтымақтастық, аймақтық интеграция, сауда және инвестициялық байланыстар бойынша теориялық және эмпирикалық талдау жүргізілген. Автор ресми статистикалық мәліметтерді, халықаралық ұйымдардың деректерін және эконометрикалық әдістерді пайдалану арқылы ғылыми тұжырымдарын дәлелдеген. Жұмыста гравитациялық модель, панельдік деректер әдістері, ARIMA және ARMA модельдері қолданылып, Қазақстан мен Орталық Азия елдері арасындағы сауда-экономикалық байланыстардың даму үрдістері сандық тұрғыдан бағаланған. Сонымен қатар зерттеу нәтижелері халықаралық ұйымдардың статистикалық базалары және ресми дереккөздер негізінде салыстырмалы талдау арқылы расталған. Диссертацияда жасалған қорытындылар зерттеу мақсаты мен міндеттеріне сәйкес келеді және аймақтық экономикалық ынтымақтастықты дамыту бағыттарын ғылыми тұрғыдан негіздеуге мүмкіндік береді.
7.	Қорғауға шығарылған негізгі ережелер	Әрбір ереже бойынша келесі сұрақтарға жеке жауап беру қажет: 7.1 Ереже дәлелденді ме? 1) дәлелденді; 2) шамамен дәлелденді; 3) шамамен дәлелденбеді; 4) дәлелденбеді;	1-ереже. Ереже дәлелденді. Автор халықаралық сауда, инвестициялық ынтымақтастық және аймақтық интеграция теорияларын кешенді талдау негізінде Қазақстан мен Орталық Азия елдері арасындағы экономикалық байланыстардың теориялық негіздерін айқындаған. Ереже тривиалды емес және ғылыми жаңашылдығы бар. Қолдану деңгейі кең, себебі нәтижелер аймақтық экономикалық саясатты зерттеуде пайдаланылуы мүмкін. Ереже ғылыми мақалаларда көрініс тапқан.

		5) бұл тұжырымда ереженің дәлелденгенін тексеру мүмкін емес.	2-ереже. Ереже дәлелденді. Қазақстан мен Орталық Азия елдері арасындағы екіжақты сауда айналымы, экспорт және импорт құрылымы кешенді статистикалық талдау негізінде бағаланған. Автор сауда байланыстарының құрылымдық ерекшеліктері мен өзара толықтырушы сипатын анықтаған. Ереже тривиалды емес, ғылыми жаңалығы бар және қолдану деңгейі кең. Нәтижелер ғылыми жарияланымдарда апробацияланған. 3-ереже. Ереже дәлелденді. Автор CAGR, вариация коэффициенті және «шокка сезімталдық коэффициентін» біріктіру арқылы экспорттық тұрақтылықты бағалаудың интегралды тәсілін қолданған. Бұл тәсіл аймақ елдерінің экспорттық тұрақтылығы мен сыртқы экономикалық өзгерістерге бейімделу деңгейін бағалауға мүмкіндік берген. Ереже ғылыми жаңашылдыққа ие және тривиалды емес сипатта. Қолдану деңгейі орташа және кең ғылыми зерттеулерде пайдалануға жарамды. Ереже ғылыми мақалаларда дәлелденген. 4-ереже. Ереже дәлелденді. Қазақстанның Орталық Азия елдерімен сауда ағындары гравитациялық модель негізінде талданған. Сауда көлеміне әсер ететін ЖІӨ, халық саны, географиялық қашықтық және инфрақұрылым сапасы сияқты факторлар сандық тұрғыдан бағаланған. Ереже жаңа және тривиалды емес. Қолдану деңгейі кең, себебі нәтижелерді сыртқы сауда саясатын қалыптастыруда пайдалануға болады. Ереже ғылыми жарияланымдарда көрсетілген. 5-ереже. Ереже дәлелденді. Автор ARIMA және ARMA модельдерін пайдалану арқылы аймақтық сауда ағындарының даму динамикасын және қысқа мерзімді өзгеру үрдістерін болжаған. Зерттеу нәтижелері аймақтық сауда байланыстарының тұрақтылығын бағалауға мүмкіндік береді. Ереже ғылыми жаңалық элементтерін қамтиды және тривиалды емес сипатқа ие. Қолдану деңгейі орташа және кең. Ереже мақалаларда көрініс тапқан. 6-ереже. Ереже дәлелденді. Панельдік деректер негізінде құрылған Fixed Effects моделі арқылы экспорт құрылымының жалпы ішкі өнімге ықпалы бағаланған. Автор аймақтық экономикалық ынтымақтастық тиімділігі тек сауда көлемімен емес,
		7.2 Тривиалды ма?	
		1) ия;	
		2) жоқ;	
		3) бұл тұжырымда ереженің тривиалды екенін тексеру мүмкін емес.	
		7.3 Жаңа ма?	
		1) ия;	
		2) жоқ;	
		3) бұл тұжырымда ереженің жаңашылдығын тексеру мүмкін емес.	
		7.4 Қолдану деңгейі:	
		1) тар;	
		2) орташа;	
		3) кең	
		4) бұл тұжырымда ереженің қолдану деңгейін тексеру мүмкін емес.	
		7.5 Мақалада дәлелденген бе?	
		1) ия;	
		2) жоқ	
		3) бұл тұжырымда мақаладағы ереженің дәлелденгенін тексеру мүмкін емес.	

			оның сапалық құрылымымен де анықталатынын дәлелдеген. Ереже жана және тривиалды емес. Қолдану деңгейі кең. Нәтижелер ғылыми жарияланымдарда дәлелденген. 7-ереже. Ереже дәлелденді. Қазақстан мен Орталық Азия елдері арасындағы инвестициялық ынтымақтастықтың құрылымы, бағыттары және даму үрдістері жүйелі түрде талданған. Автор инвестициялық байланыстардың аймақтық экономикалық ынтымақтастықты дамытудағы рөлін негіздеген. Ереже ғылыми жаңалығы бар және тривиалды емес. Қолдану деңгейі кең. Ереже ғылыми мақалаларда жарияланған. 8-ереже. Ереже дәлелденді. Аймақтық интеграцияның институционалдық және инфрақұрылымдық тетіктері кешенді түрде зерттелген. Автор көлік-логистикалық инфрақұрылымды дамыту, сауда кедергілерін төмендету және инвестициялық байланыстарды кеңейту бағытындағы ұсыныстарды ғылыми тұрғыдан негіздеген. Ереже жаңа, тривиалды емес және қолдану деңгейі кең. Нәтижелер ғылыми жарияланымдарда апробациядан өткен.
8.	Дәйектілік қағидаты.	8.1 Әдіснаманы тандау – негізделген немесе әдіснама нақты жазылған:	Диссертацияда зерттеу әдіснамасы нақты және жүйелі сипатталған. Автор халықаралық экономикалық ынтымақтастықты талдау барысында теориялық, статистикалық және эконометрикалық әдістерді кешенді қолданған. Гравитациялық модель, панельдік деректер, ARIMA және ARMA модельдері зерттеу мақсаты мен міндеттеріне сәйкес негізделген түрде тандалған.
	Дереккөздер мен ұсынылған ақпараттың дәйектілігі	1) ия;	
		2) жоқ.	
		8.2 Диссертация жұмысының нәтижелері компьютерлік технологияларды қолдану арқылы ғылыми зерттеулердің қазіргі заманғы әдістері мен деректерді өңдеу және интерпретациялау	Зерттеу нәтижелері қазіргі заманғы ғылыми әдістер мен деректерді өңдеу технологияларын пайдалану арқылы алынған. Жұмыста статистикалық талдау, эконометрикалық модельдеу және уақыттық қатарлар әдістері қолданылып, ресми статистикалық деректер компьютерлік бағдарламалар арқылы өңделген. Бұл зерттеу нәтижелерінің ғылыми сенімділігін арттырады.

	әдістемелерін пайдалана отырып алынған:	
	1) ия;	
	2) жоқ.	
	8.3 Теориялық қорытындылар, модельдер, анықталған өзара байланыстар және заңдылықтар эксперименттік зерттеулермен дәлелденген және расталған (педагогикалық ғылымдар бойынша даярлау бағыттары үшін нәтижелер педагогикалық эксперимент негізінде дәлелденеді):	Диссертациядағы теориялық тұжырымдар мен анықталған өзара байланыстар эмпирикалық талдау нәтижелері арқылы дәлелденген. Автор халықаралық ұйымдардың статистикалық мәліметтерін және ресми дереккөздерді пайдалану негізінде сауда және инвестициялық байланыстардың даму заңдылықтарын сандық тұрғыдан растаған.
	1) ия;	
	2) жоқ.	
	8.4 Маңызды мәлімдемелер нақты және сенімді ғылыми әдебиеттерге сілтемелермен расталған / ішінара расталған / расталмаған.	Диссертациядағы негізгі ғылыми тұжырымдар халықаралық және отандық ғылыми әдебиеттерге, ресми статистикалық дереккөздерге және халықаралық ұйымдардың мәліметтеріне сүйене отырып негізделген. Автор ғылыми әдебиеттерге дұрыс сілтеме жасап, зерттеу мәселесін жан-жақты талдаған.
	8.5 Пайдаланылған әдебиеттер тізімі әдеби шолуға жеткілікті/жеткіліксіз.	Пайдаланылған әдебиеттер тізімі зерттеу тақырыбын толық ашуға жеткілікті деңгейде қамтылған. Диссертацияда халықаралық сауда, аймақтық интеграция және инвестициялық ынтымақтастық мәселелері бойынша отандық және шетелдік ғылыми еңбектер, халықаралық ұйымдардың есептері мен ресми статистикалық материалдары қолданылған.

9	Практикалық құндылық қағидаты	9.1 Диссертацияның теориялық маңызы:	Диссертациялық жұмыс аймақтық экономикалық ынтымақтастықты зерттеудің теориялық-әдіснамалық негіздерін толықтыруға үлес қосады. Автор халықаралық сауда, инвестициялық ынтымақтастық және аймақтық интеграция теорияларын жүйелеп, оларды Орталық Азия аймағының ерекшеліктеріне бейімдеп қарастырған. Сонымен қатар экономикалық байланыстарды бағалауда қолданылған эконометрикалық тәсілдер зерттеудің теориялық маңызын арттырады.
		1) бар;	
		2) жоқ.	
		9.2 Диссертацияның практикалық маңызы бар және алынған нәтижелерді практикада қолдану мүмкіндігі жоғары:	Диссертация нәтижелерінің практикалық маңызы жоғары. Автор ұсынған қорытындылар мен ұсыныстар Қазақстанның Орталық Азия елдерімен сауда-экономикалық және инвестициялық ынтымақтастығын жетілдіруде қолдануға бағытталған. Жұмыста көлік-логистикалық инфрақұрылымды дамыту, сауда кедергілерін төмендету, өңдеуші сектор үлесін арттыру және аймақтық интеграциялық тетіктерді жетілдіру бойынша практикалық ұсыныстар берілген. Зерттеу нәтижелерін мемлекеттік басқару органдары, талдамалық орталықтар және халықаралық экономикалық қатынастар саласында пайдалануға болады.
		1) ия;	
		2) жоқ.	
		9.3 Практикалық ұсыныстар жаңа ма?	Диссертацияда ұсынылған практикалық ұсыныстар аймақтық экономикалық ынтымақтастықты жетілдіруге бағытталған және ғылыми негізделген сипатқа ие. Автор сауда-инвестициялық байланыстарды дамыту, транзиттік әлеуетті тиімді пайдалану және институционалдық өзара әрекеттестікті күшейту бойынша ұсыныстар әзірлеген. Ұсынылған шешімдер аймақтық экономикалық саясатты жетілдіруде қолдануға мүмкіндік береді.
10.	Жазу және ресімдеу сапасы	1) толығымен жаңа;	
		2) ішінара жаңа (25-75% жаңа);	
		3) жаңа емес (жаңасы 25%-дан кем).	
		Академиялық жазу сапасы:	Диссертацияның академиялық жазу және ресімдеу сапасы жоғары деңгейде орындалған. Жұмыс құрылымы ғылыми зерттеу талаптарына сәйкес жүйелі қалыптастырылған. Материал логикалық бірізділікпен баяндалып, теориялық және тәжірибелік бөлімдер өзара байланыста қарастырылған. Автор ғылыми терминологияны орынды қолданған, тұжырымдар нақты әрі дәйекті берілген. Зерттеу барысында пайдаланылған кестелер, суреттер және статистикалық материалдар диссертация мазмұнын толықтыруға бағытталған. Ғылыми аппараттың ресімделуі, әдебиеттерге сілтеме жасау тәртібі және библиографиялық тізім академиялық стандарттарға сәйкес орындалған.
		1) жоғары;	
		2) орташа;	
		3) орташадан төмен;	
		4) төмен.	

		Диссертация мәтінінде ғылыми стиль сақталған, зерттеу нәтижелері дәлелді және жүйелі түрде баяндалған. Жалпы жұмыс академиялық мәдениеттің және ғылыми жазу дағдысының жоғар
11.	Диссертацияға ескертулер	1.Диссертацияда Қазақстан мен Орталық Азия елдері арасындағы экономикалық ынтымақтастықтың даму үрдістері жан-жақты талданған. Дегенмен, кейбір бөлімдерде соңғы жылдардағы геосаяси өзгерістердің аймақтық сауда байланыстарына ықпалын тереңірек қарастыру орынды болар еді. 2.Зерттеу барысында эконометрикалық модельдер кеңінен қолданылған. Сонымен қатар модельдердің болжамдық нәтижелерін визуалдық интерпретациялау элементтерін кеңейту жұмыстың аналитикалық мазмұнын күшейтер еді. 3.Инвестициялық ынтымақтастықты талдау бөлімінде өңдеуші өнеркәсіп пен жоғары технологиялық секторлардағы бірлескен жобаларға нақты мысалдар келтіру зерттеудің тәжірибелік маңызын арттыра түсер еді. Аталған ескертулер ұсыныстық сипатқа ие және диссертациялық жұмыстың ғылыми құндылығы мен жалпы оң бағасына әсер етпейді.
12.	Докторант мақалаларының зерттеу тақырыбы бойынша ғылыми деңгейі (диссертация мақалалар сериясы нысанында қорғалған жағдайда ресми рецензенттер докторанттың зерттеу тақырыбы бойынша әр мақаласының ғылыми деңгейін зерделейді)	Докторанттың зерттеу тақырыбы бойынша жарияланған ғылыми мақалалары диссертацияның негізгі мазмұны мен ғылыми нәтижелерін жеткілікті деңгейде қамтиды. Жарияланымдарда Қазақстанның Орталық Азия елдерімен экономикалық ынтымақтастығы, аймақтық сауда байланыстары, инвестициялық қатынастар және интеграциялық үдерістер мәселелері қарастырылған. Ғылыми мақалаларда зерттеудің теориялық және тәжірибелік нәтижелері көрініс тапқан. Автор халықаралық сауда, аймақтық интеграция және экономикалық ынтымақтастық мәселелерін заманауи экономикалық талдау әдістері негізінде қарастырған. Сонымен қатар жарияланымдарда статистикалық және эконометрикалық талдау нәтижелері ұсынылған. Докторанттың ғылыми жарияланымдары зерттеу тақырыбына сәйкес келеді және олардың мазмұны диссертациялық жұмыстың ғылыми деңгейін растайды. Жарияланған мақалалар халықаралық және отандық ғылыми басылымдар талаптарына сай орындалған және зерттеу нәтижелерінің апробациядан өткенін көрсетеді.

13.	Ресми рецензенттің шешімі (осы Үлгі ереженің 28-тармағына сәйкес)	Диссертациялық жұмыс Қазақстан Республикасының Ғылым және жоғары білім министрлігі Ғылым және жоғары білім саласындағы сапаны қамтамасыз ету комитетінің философия докторы (PhD) дәрежесін беру туралы талаптарына сәйкес келеді. Зерттеу жұмысы ғылыми жаңашылдығымен, теориялық және практикалық маңыздылығымен ерекшеленеді. Осыған байланысты Сериева Жанара Алимхановнаға 8D04101 – «Әлемдік экономика» білім беру бағдарламасы бойынша философия докторы (PhD) дәрежесін беруге ұсынылады.
-----	---	--

Ресми рецензент:

Э.ғ.к., Абылай хан атындағы
Қазақ халықаралық қатынастар
және әлем тілдері университетінің
қауымдастырылған профессоры

Читанова С.О.